

Sygn. akt IV CNP 59/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi strony powodowej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w B.
z dnia 6 października 2016 r., sygn. akt VIII Ga (...),
w sprawie z powództwa "A." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko "G." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z
siedzibą w N.
o ochronę naruszonego posiadania (art. 344 k.c.),
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 września 2019 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. oddala wniosek strony pozwanej o zasądzenie od strony powodowej kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi stanowić może wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 października

2014 r., V CNP 15/14, nie publ. oraz z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14, nie publ.). Równocześnie, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel – służąc uzyskaniu prejudykatu w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 października 2016 r. powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wskazując, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zaznaczyła, że sprawach o ochronę naruszonego posiadania skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i że w sprawie nie zachodzą podstawy do wznowienia postępowania, jak również, że – w jej ocenie – nie ma podstaw do wniesienia skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 825, dalej „ustawa o SN”). Skarżąca wskazała również, że nie jest podmiotem uprawnionym do wniesienia skargi nadzwyczajnej, gdyż uprawnienie do wniesienia tek skargi zostało zastrzeżone dla podmiotów wskazanych w art. 89 § 2 ustawy o SN.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - pomijając inne ograniczenia – jest, zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., dopuszczalna wtedy, gdy zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wymaganie to wynika z przyjętego przez prawodawcę założenia, że odpowiedzialność majątkowa Skarbu Państwa przewidziana w art. 77 Konstytucji i art. 417¹ § 2 k.c. może wchodzić w grę wtedy, gdy strona poszkodowana uczyniła wszystko co możliwe, aby nie dopuścić do powstania szkody. Obowiązkiem strony jest wykorzystanie wszystkich istniejących w systemie środków prawnych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może - w wypadku wystąpienia szkody - uzasadniać odpowiedzialność państwa.

Przed wniesieniem skargi, a więc przed dniem 5 października 2018 r., do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną

jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Zgodnie z art. 115 § 1 ustawy o SN, w okresie trzech lat od wejścia w życie tej ustawy, tj. w okresie do dnia 3 kwietnia 2021 r., skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej – zgodnie z art. 91 § 1 ustawy o SN – prowadzi, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w art. 89 § 4 i art. 115 § 2 ustawy o SN – do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, jest oczywiste, iż spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Oznacza to, że poczynwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 lub art. 115 § 1a ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. Strona nie może wprawdzie wnieść skargi nadzwyczajnej samodzielnie, jednak może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie (por. w odniesieniu do Prokuratora Generalnego § 335a-335 m rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1206). Wystąpienie do uprawnionego podmiotu nie obliuguje go do wniesienia skargi, aktywność ta jest jednak nieodzowna, gdyż strona czyni w ten sposób zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej prawnych mechanizmów służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia, co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Negatywna ocena podmiotu uprawnionego do wniesienia skargi nadzwyczajnej i wynikająca z niej obiektywna niemożność – z punktu widzenia strony – uchylenia lub zmiany

prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej, otwiera drogę do żądania stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 46/18, nie publ., z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 4 stycznia 2019 r., IV CNP 27/18, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., II CNP 47/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18 i II CNP 8/18, nie publ., z dnia 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18, nie publ.).

W niniejszej sprawie skarżąca nie wykazała, że zwróciła się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o SN o złożenie skargi nadzwyczajnej od zaskarżonego wyroku i wniosek ten został załatwiony negatywnie.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odrzucił skargę na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Wniosek pozwanej o zasądzenie od skarżącej zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi Sąd Najwyższy oddalił, gdyż był on zamieszczony w piśmie przygotowawczym złożonym po upływie terminu do złożenia odpowiedzi na skargę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2013 r., I UK 95/13, nie publ.).

aj